

70. Ձկինոսէ տես 'ի ծաղկ. Դ. 57 :
71. Նէիւր ազգ բանջարոյ , որով նախնիք պսակէին զգուպորայաղթ նահատակս խթման և Նեման խաղուց :
73. Ասիւնդ-ի ծէր-ն-ն-ն , այսինքն Եսիողեայ՝ որ յԱսկրայ գեղէն Բիովտիոյ , որ յաջմէ կայ Ելիկոնի :
76. Գրիէի-ն աւան յԵւոդիս , ուր էր մեհեան Ապոլոնի 'ի սպիտակ կճէ , պատգամատեղի հռչակաւոր . զոմանս 'ի պատգամաց անտի ասի թարգմանեալ Գալլոսի 'ի լատին տաղս 'ի քերթուածոց Եւսիո-րիոնի ուրումն քերթողի քաղկիսացոյ : Յորս էր թերեւ և նկարագիր սկզբան գրինեան պատգա-մատեղւոյն :
78. Արկին են Սիւլա , մին Նիսեայ մեգարացոց արքայի դուստր , որ մահառիթ հատմամբ հերաց հօրն մատնեաց զնա թշնամւոյ նորին Մինովայ՝ որոյ սիրովն վառեալ էր , և պատուհասեալ փոխեցաւ յարտոյտ : Իսկ միւսն Սկիլլա էր դուստր փորկոսի , որ քանզի սիրելի էր Գլաւկեայ՝ մախանք Արկէի փոխեցաւ 'ի միջոյ 'ի վայր 'ի կերպ շան . և յարհաւրաց տգեղութեանն ծովամոյն եղեալ , փոխեցաւ 'ի Ժայռ՝ ոչ ինչ հեռի 'ի յորձանացն Քարիբդեայ , ուր ահագին մորկաւ ալէկոծեցան նաւք Ոգիսեայ արքային Իթակայ և Դուլլեքիոնի կղզեաց յոնիական ծովուն : Համերոս յաւելու զնովաւ և շունս մարդակուս : Աստ Վիրգիլ զերկոսին առասպելն ընդ իրեարս խառնէ , զփորկեանն Սկիլլայ զիրս միւսումն յարելով . վասն որոյ ոմանք այլազգ կամեցան ընթեռնուլ զայս տող ըստ գրչագրաց ոմանց , բայց և Ովիգիոս և Պրուպերտիոս հանգոյն Վիրգիլեայ զերկոսին Սկիլլայս ընդ իրեարս յեռուն :
83. Փիւթեւ և Պրոֆէ էին գտերք Պանդիոնի արքային աթենացոց . Տերէոս արքայ թրակիոյ ածեալ զՊրոգնէ 'ի կնութիւն , ծնաւ 'ի նմանէ ուստր զիտիս . և ապա մծղնէաբար անօրինեալ ընդ Փիլոմելայ , և հատ զէզու նորա՝ զի մի զոճիրն կարասցէ պատմել : Այլ նորա գրով յայտնեալ զայն քեռն իւրոյ , և միաբանեալ զնա ընդ իւր , սպան զիտիս և մատոյց զնա Տերէոսի հօր նորա 'ի կերակուր : Եւ ապա իբրեւ զգլուխն ևս որդւոյ նորա ած 'ի մէջ , Տերէոսի զայրագին ձգեալ սուսեր 'ի վեժիտնգրութիւն՝ փոխեցաւ ինքն 'ի յոպոպ , Փիլոմել 'ի սոխակ , Պրոգնէ 'ի ծիծառն , և իտիս 'ի փասիան :
87. Այսինքն որ ինչ Եւրոտաս գետ լուան 'ի Փեքեայ , յորժամ սա զգետեղերքն թափառական շրջեր առ սեր Եսկինթեայ , զայն ամենայն երգէր Սիլեն : Եւրոտաս գետ 'ի Լակոնիա , բղխեալ յԱրկա-դիոյ , և 'ի Եսկիսիտ սարգենեաց հովանացեալ :
90. Մուրասին Աստղիկ երեւեալ ընդ այգն՝ կոչի արուսեակ կամ լուսաբեր , իսկ ընդ երեկս գիշերա-վար : Համարէր սա միաձի կառավարել , ուր արեգակն քառաձի , և լուսին երկձի . բայց ընդ այգն սպիտակ երկվարաւ , իսկ ընդ երեկս թխաձի :
- Ընդ Դիոնիսի Ուլիս . քանզի քաղցրութեամբ երգոցն զմայլեալ Ուլիս կամ երկին , գժկամակեր ընդ գալ գիշերոյ՝ որ լուսնուցանէրն զերգս :

ՄԻՋԻՆ ԴԱՐ՝

Փերմանացի Միկեկսիկերաց եր-
գերը :

Բ.

Սալգէր Փօն Փօկըլվայտ քերթողն
հին Սիսնէսիկերաց մէջ ամենէն ա-
ւելի անուանին է : Նմաժ էր ժԲ դա-
րուն վերջերը՝ որդի թուրկովիացի ազ-
նուական ազգատոհմի մը . Լաւրպա և
Լսիա շատ ճանապարհորդութիւն ընե-
լով , և հռչակաւոր համալսարանաց մէջ ,
ինչպէս նաև Բարիզ , Լոստանդնուպո-
լիս ու Պաղատտ երկար ատեն կենա-
լով , այնպիսի դիտողութեամբք ու այն-
չափ տեղեկութիւններով ճոխացուց իր

միտքն , որ այն ատենուան համար մեծ
բան էր : Լաւրպոյ բանաստեղծական
խանդը կը յափշտակէր զինքը , իր բեղ-
նաւոր ու աշխոյժ հանճարովն՝ աւար
առած ճոխութիւնները իր քնարին թե-
լերուն կը յարմարցնէր : Փառասիրու-
թեան խայթ մը չզգալով ներսէն իր
անունն ապագայ դարուց մէջ յիշել
տալու ընդարձակ դիւցազնական քեր-
թուածի մը հեղինակութեամբ , ինչ-
պէս որ շատերը կը յօրինէին իր Ժա-
մանակը , բաւական սեպեց իր մտածու-
թիւններն ու հանապազօրեայ զգաց-
մունքներն երգելու ներդաշնակ ու ազ-
նուական սրտի վայել տողերով , որոնց
մէջ երբեմն վարպետ իմաստներ ալ կը
ցոլային . որովհետեւ ոչ միայն հանդի-
սատես , այլ և մասնակից եղաւ այն նշա-
նաւոր տեսարաններուն ու քաղաքական
դիպուածներուն , որ իր աչքին առջև

1 Տես հտ. ԺԵ , էջ 272, 317, 373 : հտ. ԺԶ ,
էջ 110, 141, 178, 294 : հտ. ԺԵ , էջ 39, 303 :

Հանդիպեցան 1190^{էն} մինչև 1230 տա-
րին : Մտով իր բանաստեղծութիւնն ազ-
դու և վառվռուն է , միանգամայն դիւ-
րահասկանալի , որովհետև ճշմարիտ
զգացմունքներ և պատմական դիպուած-
ներ կը նկարագրէ : Աթէ կայսերու-
թեան կռիւները պատմելու ըլլայ , ե-
թէ իր ժամանակն եղած մեծ խաչա-
կրութիւնները , և եթէ ինքն իր վշտա-
յր վրայ հառաչէ կամ իր հաճոյքներն
ախորժով ստորագրէ , միշտ կը հաւտայ
մարդ իր խօսքերուն , որովհետև ճշմար-
տութեան օծումն ունին : Օ անազան
նիւթերու վրայ շինուած են իր տաղե-
րը , ոճն ալ ճկուն է և ամէն նիւթի կը
յարմարի . ասոնցմէ մէկ քանիին հա-
ւատարիմ թարգմանութիւնն հոս դնել
ուզելով , ամառնային երազով մը սկը-
սինք .

« Երբոր ամառն եկաւ , այն ժամա-
նակը՝ որ գոյնզգոյն ծաղկոյններ կը պճնեն
զգալարիս , և թռչունք նորէն իրենց
երգերը կը սկսին , կը թափառէի ընդ-
արձակ մարգագետնի մը մէջ , զոր կ'ո-
ռոգանէր վճիտ առու մը անտառաց խո-
րէն գալով , ուր կ'երգէ սոխակը :

« Այդ մարգագետնին մէջ գեղեցիկ
ծառ մը բարձրացած էր , որ յաջող ե-
րազներ տեսնել կու տար : Արեւէն փախ-
չելով՝ թմբի¹ ծառին տակ նստեցայ ,
որ իր զով հովանին ջրին վրայ կը տա-
րածէր . և հոն վշտերս մոռնալով՝ ա-
նոյշ քուն մը եղայ :

« Եկէն երազ տեսայ որ բոլոր աշ-
խարհիս տէր եղեր էի , հոգիս դէպ 'ի
երկինք կը դիմէր մարմնովս՝ որ իր կա-
պերէն ազատած էր , և ո և իցէ նեղու-
թենէ խալըսած էի : Մտուած միայն
գիտէ ինչ որ եղաւ այն ատեն . բայց ես
ոչ երբէք այնպիսի աղուոր երազ մը տե-
սեր եմ :

Երբոր ճանապարհորդութիւններէն
դարձած Վերմանիոյ կալուածապետա-
կան գղեակ մը մտաւ , հետեւեալ տաղն
երգեց , որ ախորժելի բնականութիւն
մը ու հայրենասէր ոգի կը շնչէ .

« Բարի եկար ըսէք ինծի . որովհե-
տև երգերով կու գամ ձեզի : Մինչև
հիմա սնոտի ձայներ լսեր էին ձեր ա-
կանջները . հիմա երգի հրաւիրեցէք
զիս , որովհետև հիւրի մը կը սպասեմ
որ զիս ընդունի : Եւ տալու նուէրս գե-
ղեցիկ է , ձայնս զձեզ պիտի զմայլեցը-
նէ առանց նեղութի մը տալու . տուէք
ուրեմն ինծի այն պատիւն՝ որուն ար-
ժանի եմ :

« Եւ գամ նուիրելու գերմանուհի
տիկիններու այնպիսի երգեր , որոնց-
մով աշխարհիս առջև պիտի աւելնայ
իրենց յարգը : Եթ վարձք մը չեմ պա-
հանջեր . այնչափ պատկառանք ունիմ
անոնց վրայ , որ գանձեր չեմ խնդրեր
իրենցմէ . հապա միայն իրենց ախոր-
ժելուն նշան՝ ժպիտ մը :

« Վերմանիա երկի մարդիկ պա-
տուաւոր անձինք են , իսկ կանայք հրեշ-
տակաց կը նմանին : Ով որ զանոնք վար
կը զարնէ , խաբուած է . որովհետև
ուրիշ մեկնութիւն մը չեմ կրնար գըտ-
նալ : Ով որ առաքինութիւն ու մաքուր
սէր կը փնտրուէ , թող գայ գտնայ մեր
երջանիկ հայրենեաց մէջ : Ո՛հ , երա-
նի թէ կարենամ երկար ատեն բնա-
կիլ հոն :

« Եւ ատ երկիրներ քալեր եմ , ու ա-
մէն աղէկութիւննին դիտեր . բայց վայ
ինծի թէ որ կարենար սիրտս օտար ազ-
գաց բարձր նախամեծար սեպել : Ին-
չու համար անպատճառ ծածկեմ ճըշ-
մարտութիւնը . Վերմանացոց բարձր
ու կենցաղը ուրիշ ո և իցէ ազգաց մէջ
չգտնուիր :

« Եւ պայէն մինչև ցՀռենոս , և ան-
կէց անդին ալ մինչև ցՍլոնգարիա , կա-
տարեալ բարձր հոն կը տեսնուի : Երբեմն
ես ապացուցանել զայն . կ'երդնումստա-
ցուածոցս և կենացս վրայ՝ որ հոնտե-
ղերու ո և իցէ կարգի կանայքն ընտրե-
լագոյն են քան զուրիշ աշխարհաց մե-
ծամեծ տիկնայքը :

Փօկըլվայտ կրօնասէր ոգւոյ տէր ըլ-
լալով՝ ինչպիսի եռանդեամբ կը վառուի
երբոր առաջին անգամ կ'ողջունէ սուրբ
երկիրն՝ որուն այցելութեան գացեր էր .

¹ ՏՃ . Օհլաժուր աղաճը :

“Լյօսօր կը սկսի կեանքս երջանկա-
նալ, որովհետեւ մեղաւոր աչքերս տե-
սան սուրբ երկիրը, այն սրբազան հողը՝
զոր բոլոր աշխարհ կը յարգէ: Լքօթք-
ներս հուսկ ուրեմն լսելի եղան. տեսայ
այն տեղն՝ ուր Լստուած մարդ եղաւ:

“Որչափ ալ գեղեցիկ ըլլան այն աշ-
խարհներն որոնք ինչուան հիմա պար-
տեցայ, բայց դու գեղեցիկ ես քան
զամենեսեան: Ինչպիսի սքանչելիքնե-
րով ստացար այսպիսի փառք մը. կոյս
մը, ո՛վ հրաշք անձառելի, որդի մը
ծնաւ որ հրեշտակաց վրայ պիտի թա-
գաւորէր:

“Հոս մկրտուեցաւ անիկայ՝ մարդիկ
մաքրելու համար, հոն թոյլ տուաւ որ
ծախեն զինքը՝ զմեզ ի ծառայութենէ
ազատելու համար. որովհետեւ առանց
իրեն՝ կորսուած էինք մենք: Ողջոյն
ձեզ, ո՛վ խաչ, ո՛վ տէգ, ո՛ փուշք արիւն-
ոռոգ. վայ անոնց որոնց վրայ կ'իջնայ
իր բարկութիւնը:

“Լն աստիճանի կը գթար մարդ-
կանց վրայ, որ ամենէն դառն մահուան
համբերեց, ինքն ամենակարողն ողոր-
մելեացս համար. ուզեց մեզի պէս կոր-
ծանեալները կանգնել, ո՛վ զոհ հրաշա-
լի որ ամէն հրաշքներէն վեր է:

“Հոս այն գերեզմանէն ուր դրեր
էին զինքը՝ մտաւ դժոխք Որդին Լս-
տուծոյ, որ թէպէտ հաւասար էր Հօր
և Հոգւոյ՝ աւելի նուաստ կերպարան-
քով երևցաւ հոս քան թէ Լբրահա-
մու տեսնուած միջոցը:

“Ետ այնպիսի յաղթանակ մը կանգ-
նելու սատանային վրայ՝ որ ամէն թա-
գաւորաց յաղթութիւններէն աւելի
փառաւոր է, նորէն երկրիս վրայ դար-
ձաւ ողջ, և Հրեայք տագնապիլ սկը-
սան. որովհետեւ իշխանութիւնն ինքակ-
տուեցաւ, և նորէն իրենց մէջ տեսան
զանիկայ՝ զոր զոհեր էին:

“Հոս դարձեալ Տէրն ծանոյց այն
ահաւոր օրուան գալուստը՝ յորում սըր-
բոց վրէժը պիտի խնդրուի, և յորում
այրին ու նեղեալը պիտի կարենան բռ-
ղոքել քաջած բռնութիւններն ուն վրայ:
Երանի այն ատեն ան մարդուն՝ որ իր

յանցանքներուն դարմանն ըրեր է այս
աշխարհիս մէջ:

“Երկրիս վրայ դատաւորներ ու-
նինք. նայինք որ ու ե իցէ բողոք մէկդի
չձգուի. ան որ հիմա կը դատուի՝ նաեւ
այն վերջին օրն ալ պիտի դատուի:
Իայց այն մարդն որ պարտքեր կը թո-
ղու հոս, ու կը մեռնի առանց հաշտուե-
լու, պիտի չգտնայ ան ատեն ոչ երաշ-
խաւոր ոչ պատասխանատու իրեն հա-
մար:

“Խօսքերս նեղացուցիչ չըլլան ձեզի.
ահա կտրուկ կերպով մը ըսածս կը հա-
մառօտեմ. ինչ որ Լստուած աշխարհիս
համար ըրեր է՝ աշխարհիս մէջ սկսած
է ու աշխարհիս մէջ պիտի լմննայ:

“Տէրն մեր քառասուն օր ալ դեռ
կեցաւ աշխարհիս մէջ. ետքը դարձաւ
առ Լստուած. բայց իր ոգին մինչև հի-
մա կը թագաւորէ հոն: Սուրբ է այս
երկիրը, իր անունն Լստուծոյ առջև է:

“Վրիստոնեայք, Հրեայք և Հե-
թանոսք կը վիճեն իրարու հետ որ ա-
սոր ժառանգութիւնն իրենց կ'իյնայ.
Թող Լստուած որոշէ այս վէճս յանուն
Երրորդութեանն իւրոյ: Իսկոր աշ-
խարհս կը պատերազմի հոս. բայց ի-
րաւունքը մերն է, անոր համար յաղ-
թութիւնն ալ մերը պիտի ըլլայ:

Իր արուեստակցացը վրայ ամենեւին
նախանձ չունենալէն զատ, մանաւանդ
թէ իր բարեկամութեամբն ու սիրովը
կը պատուէր զանոնք. ինչպէս որ կը
վկայէ հետեւեալ սրտաշարժ տունը ժա-
մանակակից բանաստեղծի մը մահուա-
նը վրայ:

“Ո՛վ Լայնմար, կու լամ մահուանդ
վրայ. չեմ կարծեր թէ դու ինծի չափ
լայիր վրաս՝ թէ որ ես մեռած ըլլայի
ու դու ողջ: Համարձակութեամբ կ'ը-
սեմ որ աւելի քիչ կը ցաւիմ անձիդ քան
թէ այն զարմանալի արուեստիդ վրայ՝
որով զմեզ կը սքանչացընէիր, երբոր
ազնուական վախճանի մը կը ծառայե-
ցընէիր զայն: Եւ լամ ես ճարտասան
բերնիդ և ներդաշնակ երգերուդ վրայ:
Լնչ, ինչո՞ւ համար ինծմէ առաջ թուան
անոնք: Ինչո՞ւ քանի մը վայրկեան ալ

չսպասեցիր, որ ես ալ քեզի կ'ընկերէի. որովհետեւ իմ երգերուս կտրելու ժամանակն ալ մօտեցեր է: Արջանիկ ըլլայ հոգիդ: Շնորհակալ եմ քու ազնուական ներդաշնակութիւններուդ համար:»

Այս քնարերգակ հանձարէն ետքը կարգը կու գայ այնպիսի բանաստեղծի մը վրայ խօսելու, որ իր ծանր ուժովը, տաք ու բեղնաւոր երեակայութեամբն աւելի դիւցազններգութեան յարմար էր, ինչպէս որ քաջ հանդիսացաւ 'ի նմին: Այլ փրամ Աշէնպահ քերթողը ծնաւ 'ի Վաւերա ազնուական ծնողքէ ժ. գարուն վերջերը. ինքզինքը կրթեց բանաստեղծական արուեստին մէջ, հեռաւոր ճանապարհորդութիւններ ըրաւ, և այնպիսի ընդարձակ երկասիրութիւններ 'ի լոյս հանեց, որ նաեւ իր կենդանութեան միջոցն իր ամէն նախանձորդները մեծարանօք ու զարմանքով կը նայէին իրեն վրայ: Այլ և այլ արքունեաց մէջ պատիւ գտաւ, մասնաւորապէս Հէնէպէրկի և (Սուրինկիոյ արքունեաց մէջ. և իր բանաստեղծական տաղանդովն, որուն հետ միացած էր հրաշալի հմուտութիւն մը, իշխան Սիննէսինկէրաց անուանեցաւ, զոր ինչուան հիմա անկորուստ կը վայելէ: Այլ իրաւցընէ արժանի է այս պատուանուանը՝ իր ունիւն վայելելութեանն ու իմաստներուն ճոխութեանն համար. իր քերթութեանց մի միայն պակասութիւնը՝ սքանչելեաց յաճախ գործածութիւնն է: (Սէպէտ Սուրբ Վրոյ բանաստեղծութեամբն ու հին հեղինակաց ոգւովը տոգորուած էր միտքը, բայց անոնցմէ ստացած քերթողական զուտ երեակայութեանն հետ կ'ախորժէր խառնել միջին դարու առասպելախառն պատմութիւններ, արեւելեան վերաշուական երազներ, ու զարմանալի աւանդութիւններ: Արեն օրինակ առած էր գաղղիացի Դրոմէնէն ու Դրոմէնէն, որոնց լեզուն աղէկ կը հասկընար. խել մը մարդկանց բնաւորութիւններ առած է անոնցմէ, զորոնք իր հրաշալի բեղնաւորութեամբն ու

զածին պէս կը հագուեցընէր: Արետունական և սպանիական աւանդութեանց սիրովը վառուած ըլլալով, որոնք Սինկրալի խորհրդական պատմութեանը մէջ 'ի մի յօդուած են, քաղեց անկէ Վիդուրէլ, Բարսիլալ, և հաւանականապէս նաեւ Ոհէնկրին քերթուածները: Այլ Վաւերմոս (Րանթի իշխանին վրայ գրած քերթուածն, և դեռ ուրիշ շատ քերթուածոց մնացորդներն ալ զորոնք իրեն երկասիրութիւնը կը համարի Վիւցազանց Վիրքը, մէկ կողմանէ կը ցուցընեն իր տաղանդոյն ամէն տեսակ նիւթի յարմարութիւնն ու մէկալ կողմանէ ալ իր աննման համբաւը, որով իր ժամանակը գրուած ամէն բանաստեղծական աշխատասիրութիւններն իր մտաց ծնունդը կը սեպուէին: Այլ քնարերգական քերթութիւնները միւս քերթուածոց չափ նշաւաւոր չեն, որովհետեւ փափուկ խանդաղանաց հետ շատ քիչ բարեկամութիւն ըրած է. և Վարդգարիկ Կոռնէն զատ, որուն վրայ ուրիշ անգամ մը պիտի խօսինք, Աշէնպահ մէկ տաղ մը միայն ունի, որ իր հանձարոյն պէս բոյսովաւ է:

Այնմար բանաստեղծը, որուն մանահունը վրայ Փօկըվայտի շինած տաղը վերը գրինք, ազնուական ազգատոհմէ մը ծնած էր որ Հռենոսի ափանց վրայ կը բնակէր: Այլ ծանր, վճռական ու տեղ տեղ ալ արուեստակեալ ունան ատենները շատ յարգ գտաւ: Այլ նենք հոս իր մէկ Կոռնէն, որուն լեզուն վայելելութիւնը դժբաղդաբար թարգմանութեան մէջ կը կորսուի:

«Արտոս արեւուն պէս կը բարձրանայ, որովհետեւ հաւատարիմ ընկեր մը գտաւ. ուր որ տեսնամ զանիկայ, ու իցէ վիշտ կը փարատի ինծմէ:

«Արիւ բան չունիմ նուիրելու իրեն՝ բայց եթէ անձս որ բոլորովին իրենն է, և ամէն անգամ որ իրեն վրայ կը մտածեմ՝ յոյս և ուրախութիւն կը թափանցէ սիրտս:

«Ինչպէս կ'երջանկացընէ զիս իր այսպէս հաստատուն ըլլալը: Այն ա-

մէն տեղերն ուր կը բնակի ինքը՝ իմ աչքիս առջև աղուոր կ'երևան . թէ որ հարկ ալ ըլլար որ ալեկոծեալ ծովուն մէջէն երթայ , ես ալ հետը կ'երթայի , որովհետեւ բոլոր սիրտս գրաւած է , :

Երբ անուամբ ուրիշ քերթող մը , Սայնմար ֆօն Յիլէդէր կոչուած , Սարգսուրկի Կոուոյն մէջ մտաւ , որուն մասնակից եղան Սիդէրուֆ և Շրայպէր բանաստեղծներն ալ : Շրայպէր մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է . իր բուն անունն էր Հենրիկոս ֆօն Սիդպաս , որուն վրայ իր ժամանակակիցքն աւելցուցին Շրայպէր կամ Էիլէնա՛կ մականունը , միանգամայն առաջին պատուանունն ալ կու տային իրեն : Հետեւեալ հօմանը կը ցուցնէ թէ ինչպէս իր տաղերուն մէջ թեթեւ մեղամաղձոտութեան մը հետ անխառն ու փափուկ զգացմունքներ կը միանան .

« Ենտառի մէջ երգեցողին կը նմանիմ թէ որ ելլամ գանգատ ընեմ այն ազնուական կնոջ առջև , որ յաղթեց սրտիս և դեռ ամէն օր ալ կը յաղթէ : Կը նմանիմ ես սոխակին որ փուճ տեղը կը շուայլէ իր երգերն և իր քաղցր դաշնակներովը ծանր թշուառութիւններ միայն կը վաստըկի :

« Եւ այրենի անտառին ինչ հոգն է պզտի թռչուններուն միաձայն երաժշտութեանցը վրայ . ինչ մրցանակ կ'ընդունին անոնց ներդաշնակութիւնները : Ըստ խուլ է անտառը , շատ ճարպիկ են որսորդները . չեն գիտեր թէ ինչ բան է անոյշ կերպով շնորհակալութիւն մը :

« Եւ ինչպէս որուն լաւութիւնը հաւասար չէ իր գեղեցկութեանը , անիկայ որ միշտ իմ խանդաղանացս առարկայ եղած է , և ուսկից կը սպասեմ բոլոր իմ մխիթարութիւնս , անիկայ կը մերժէ զիս , անիկայ ծաղը կ'ընէ իմ ցաւս : Եւ , թէ որ համարձակէի բարկութիւնս դուրս զեղուլ , ինչէր չէի կրնար զուրցել անոր : Բայց իր վրայ ունեցած ակնածութիւնս կը բռնէ զիս , :

Եւ յայտուածիս մէջ խօսուած հինգ բանաստեղծներուն ամէնն ալ 1207 տա-

րւոյն ողջ էին , և միատեղ ելան ասպարեզ այն հանդիսական կոուոյն մէջ , որուն մասն ունեցան նաեւ ուրիշ երկու բանաստեղծներ , որոնք անուանի են իրենց հանձարովը : Երոնցմէ առջինը , Հենրիկոս () Ֆդէրտինկ կոչուած , որ Եւգենասի քաղաքացի և ասպետ էր , ու երկարատեւ Եւստրիոյ արքունիքը կեցած էր , քանի մը յատուկ ձիրքերով կը փայլէ , որ են՝ նախատիպ տաղանդ մը , ճիւղն միտք , վայելուչ զուրցումք , ներդաշնակ ու նկարակերտ ոճ . այս ամէն յատկութիւններն արդեամբք կը ցուցնէ իր Սարգսուրկի Կոուոյն մէջ ըրած պաշտպանողական հռչակաւոր ատենախօսութեամբը , և Եւրինոսի վրայ յօրինած քերթուածովն որ Վիւցազանց Վրբին մէջ բովանդակուած է : Եւ սակայն այս երկասիրութիւններով միայն չէր կրնար ստանալ այն համբաւը՝ զոր միշտ ունեցած է իր անունը : Ենտարակոյս ուրիշ երկասիրութիւններ ալ ելած են իր հանձարէն , որոնց հետքը ջնջեր է ժամանակին հարուածը . անոր համար ճշմարտանման կ'երևայ այն անուանի գերմանացի քննաբանից կարծիքը՝ թէ () Ֆդէրտինկ է՝ Նիլէլանի՛ անանուն քերթութեան հեղինակը , որ գերմանական դիւցազներգութեանց մէջ կատարելագոյնն է . ասով հոմերական պարծանաց հաղորդ կ'ըլլայ () Ֆդէրտինկ՝ այսպիսի չքեղ պսակ մը ընդունելով գլուխը :

Իր բարեկամը Վիլինկտոր Սենգարացին , մեծարեալն յարբունիս Եւդէասայ Բէ , որ հինգերորդ խաչակրութե գլուխ կեցաւ , ոչ այնչափ իր գրուածքներովը ծանօթ է՝ որչափ որ ընդարձակ հմտութեամբն ու մեծ փորձառութիւնը . որովհետեւ հին և նոր ժամանակաց գրականութեանն և ստոյգ գիտութեց տեղեակ ըլլալով , նուրբ պատճառաբանութեան ձիրքն ունենալով , ինչպէս նաեւ Եւրեմուտքի վարդապետութեանցն ու յիշատակներուն , և Եւրեմուտքի տեսիլքներուն ու խորհրդական աւանդութեանց խորը թափանցած ըլլալով , մոգի պէս մարդ մը սեպուած էր

իր ժամանակը : (Թագաւորներն յարգութիւն ու բանաստեղծները պատիւ կու տային իրեն , և ամենէն աւելի ծանր վէճերու մէջ վճռատու կ'ընտրուէր : Այսպիսի պաշտօնով մը ահա Սիննէսինկերաց կռուոյն մէջ մտաւ՝ անդառնալի վճիռ մը տալու համար . և նոյն առթիւն մէջ ալ ցրցուց իր ընդհանուր գիտութեան ընդարձակութիւնը :

Հետաքրքրական վիճակագրութիւն :

Նշգրիտացի բանասիրական օրագրի մը մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը կարդանք Սեծին Ռիտանիոյ երկաթուղեաց վրայ :

Նշգրիտ միացեալ պետութեան մէջ 8,024 մղոն (1,288 բիւրամդ . 30) երկայն երկաթուղիք կան բոլորովին լմնցած , որոնք ծայր ծայրի բերելով ու մէկ գծի վրայ , ամբողջ երկրագունտս կը շրջապատեն ու կ'աւելնան : Այս ուղիքս արժեցին 286 միլիոն լիրա սղէութիւն : Սեծագործութեանց կողմանէ Նշգրիտ ունի 50 մղոն (80 բիւրամդ . 46 հազարամդ .) երկայնութեամբ ստոր երկրեայ ճամբաներ . մայրաքաղաքին շրջակաները միայն 11 մղոն (17 հազարամդ . 70) երկայն այսպիսի ճամբաներ կան : Հողէ ամբարտակները կը չափեն 550 միլիոն խորանարդ եարտ , որոնք կրնան ձեացընել բուրգն մը մղոն ու կէս բարձր , ունենալով խարխիս աւելի լայն քան զպարտեզն Սէնդ-Ղէյմս : Շոգեշարժ կարաւանները տարուէ տալիս կ'ընթանան 80 միլիոն մղոն (12,874, 519 բիւրամդ .) այս ճանապարհացու վրայ , բաղկանալով 5,000 տեղաշարժ մեքենաներէ և 150 հազար վախճանի : Տարին կը սպառուի 2 միլիոն դոն կամ տակառաչափ հանքածուխ (դոնն է 1,016 հազակր .) . որով մէկ ըրպէի մէջ 4 դոն հանքածուխ կը շոգիացընեն 20 դոն ջուր :

Վնն տարի 20 հազար դոն երկաթ կը գործածուի նորոգութեանց համար ,

և 300 հազար գերան ճամբաները գտնուեալու : Այս երկաթուղեաց վրայ կը գործածուին ուղղակի կերպով 90 հազար ոգիք , իսկ երկրորդաբար 40 հազար ոգիք , ընդ ամենը 150 հազար ոգիք . որոնք իրենց կանամբքը և որդուկք կը կազմեն ժողովուրդ մը 500 հազար ոգիէ բաղկացեալ , որ է ըսել Նշգրիտ բոլորական բնակչաց 1 առ 50 երկաթուղեաց կը վերաբերի : Համին 1854 , Ռիտանական երկաթուղիքը 111 միլիոն ճանապարհորդ տեղափոխեցին , և ըստ միջական հաշուի իւրաքանչիւր ճանապարհորդ ընթացաւ 12 մղոն . նոյն տարուան մուտքն եղաւ 20,215,000 լիրա սղէութիւն : Պատահաբար թիւն ինչուան հիմա ելաւ 1 առ 7,195,343 ճանապարհորդ : Այլեքտրական հեռագրութիւնն ալ կը գրաւէ 7,200 մղոն , և ունի գոնէ մինչև հիմա 36 հազար մղոն երկայնութեամբ թել :

Վիճակագրութիւն Միացեալ նահանգաց Ամերիկոյ :

Շատ անգամ Ռազմավիպիս էջերուն մէջ , ինչպէս յայտնի է ընթերցողաց , վիճակագրական տեղեկութիւններ դրած ենք այլ և այլ տէրութեանց վրայօք , որոնք կը լսենք թէ հաճոյ կ'անցնին ընթերցողաց . աս պատճառաւ լաւ համարեցանք կարգով գոնէ գլխաւոր տէրութեանց վրայ չափաւոր տեղեկութիւններ տալ աս տարուան ընթացքիս մէջը . և որովհետեւ Վերիկայի տէրութեանց վրայ քիչ անգամ խօսուած է , անոր համար աս անգամուս Սիացեալ նահանգաց վրայ կը խօսինք որ զրեթէ հիմակուան աշխարհքիս առաջին կարգի տէրութեանց մէկը կրնայ սեպուիլ : Արդ Սիացեալ նահանգաց սահմանը Վրեկէքէն Վրլանդեան (վկիանոսն է , հարաւէն) Սեխիգոյի ծոցը , հարաւային-Վրեմուտքէն՝ Սեխիգոյի հասարակապետութիւնը , Վրեմուտքէն՝ խաղաղական